

Anlatım Biçimleri

Anlatım biçimleri, bir metnin **yazılış amacına** göre aldığı dört temel türdür.

1 Anlatım Biçimi Nedir?

- Metnin yazılış amacına göre aldığı tarz
- Dört tür: öyküleme, betimleme, açıklama, tartışma
- Her birinin kendine özgü amacı var

2 Öyküleyici Anlatım

- Bir olayı hikâye eder
- Olay, kişi, yer, zaman birlikte bulunur
- Zaman içinde ilerleyen bir akış vardır

3 Betimleyici Anlatım

- Bir varlığı gözde canlandırır
- Duyulara hitap eden sıfatlar kullanılır
- Zaman akışı yoktur, an dondurulmuştur

4 Açıklayıcı Anlatım

- Nesnel bilgi verir
- Kişisel görüş içermez
- Tanım ve örnek verme sık görülür

5 Tartışmacı Anlatım

- Bir düşünceyi kanıtla savunur
- Dil öznel, görüş içerir
- Karşıt görüşe de yer verilebilir

Dört Anlatım Biçimi

Anlatım Biçimi	Amaç	Dil Özelliği	Örnek Cümle
Öyküleyici	Olayı hikâye etmek	Zaman içinde ilerleyen olay	"Dün parka gittim, arkadaşım ile oynadım."
Betimleyici	Gözde canlandırmak	Duyulara hitap eden sıfatlar	"Gökyüzü masmavi, bulutlar pamuk gibiydi."
Açıklayıcı	Bilgi vermek	Nesnel dil, görüş yok	"Kelebeklerin dört kanadı vardır."
Tartışmacı	Düşünceyi savunmak	Öznel dil, kanıt içerir	"Bence kitap okumak çok değerlidir."

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Anlatım Biçimleri: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ÖYKÜLEYİCİ ANLATIMI TANIMA

"Sabah erkenden kalktım, bisikletimi alıp sahile kadar sürdüm." hangi anlatımdır?

- 1 Bir olay mı anlatılıyor diye bak
- 2 Kişi, yer ve zaman birlikte var
- 3 Olay zaman içinde ilerliyor

Cevap: Öyküleyici anlatım

ÖRNEK 2 BETİMLEYİCİ ANLATIMI TANIMA

"Deniz güneşin altında masmavi parlıyordu, kumlar altın rengindeydi." hangi anlatımdır?

- 1 Zaman ilerliyor mu diye bak
- 2 Zaman ilerlemiyor, görüntü anlatılıyor
- 3 Duyulara hitap eden sıfatlar var

Cevap: Betimleyici anlatım

ÖRNEK 3 AÇIKLAYICI ANLATIMI TANIMA

"Güneş panelleri, güneş ışığını elektrik enerjisine dönüştürür." hangi anlatımdır?

- 1 Kişisel görüş var mı diye bak
- 2 Görüş yok, nesnel bilgi veriliyor
- 3 Metin bir konuda bilgi veriyor

Cevap: Açıklayıcı anlatım

ÖRNEK 4 TARTIŞMACI ANLATIMI TANIMA

"Bence okullarda spor saatleri artırılmalıdır, çünkü öğrenciler derslerine daha iyi odaklanır." hangi anlatımdır?

- 1 Yazarın görüşü var mı diye bak
- 2 Yazar bir görüşü savunuyor
- 3 Görüş bir kanıtla destekleniyor

Cevap: Tartışmacı anlatım

ÖRNEK 5 DÖRT ŞIKLI SORU

Hangisi betimleyici anlatım örneğidir? A) Dün parka gittim B) Gökyüzü masmaviydi C) Kelebeğin dört kanadı vardır D) Bence okumak önemlidir

- 1 A bir olayı anlatır, öyküleyicidir
- 2 C bilgi verir, D görüş savunur
- 3 B zamansız bir görüntü anlatır

Cevap: B

MİNİ TEST

Anlatım Biçimleri: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad:

Tarih:

Doğru / Yanlış:

1. "Dün akşam arkadaşım ile buluştuk, parkta yürüyüş yaptık ve dondurma yedik." hangi anlatım biçimidir?

- A) Öyküleyici anlatım B) Betimleyici anlatım
C) Açıklayıcı anlatım D) Tartışmacı anlatım

3. "Bitkiler, fotosentez yoluyla güneş ışığını kullanarak besin üretir." hangi anlatım biçimidir?

- A) Öyküleyici anlatım B) Betimleyici anlatım
C) Açıklayıcı anlatım D) Tartışmacı anlatım

5. Öyküleyici anlatımda hangi unsurlar birlikte bulunur?

- A) Olay, kişi, yer, zaman B) Yalnızca duyuşal sıfatlar
C) Yalnızca nesnel bilgiler D) Yalnızca yazarın görüşü

7. Açıklayıcı anlatımda yazarın görüşü nasıldır?

- A) Görüş ağır basar B) Görüşle olay karışır
C) Görüş yer almaz D) Görüş kanıtla savunulur

9. "Yağmur, atmosferdeki su buharının yoğunlaşıp yere düşmesiyle oluşur." hangi anlatım biçimidir?

- A) Öyküleyici anlatım B) Betimleyici anlatım
C) Açıklayıcı anlatım D) Tartışmacı anlatım

2. "Yaşlı kedinin tüyleri gri, gözleri yeşil ve bakışları sakindi." hangi anlatım biçimidir?

- A) Öyküleyici anlatım B) Betimleyici anlatım
C) Açıklayıcı anlatım D) Tartışmacı anlatım

4. "Bence okullarda müzik dersi saatleri artırılmalıdır, çünkü öğrencinin ruhsal gelişimine katkı sağlar." hangi anlatım biçimidir?

- A) Öyküleyici anlatım B) Betimleyici anlatım
C) Açıklayıcı anlatım D) Tartışmacı anlatım

6. Betimleyici anlatımın en belirgin özelliği nedir?

- A) Zamanla ilerleyen olay B) Görüş savunma
C) Nesnel bilgi verme D) Duyusal sıfat ve benzetme

8. "Gökyüzü kurşuniydi, damlalar cama ritmik şekilde çarpıyordu." hangi anlatım biçimidir?

- A) Öyküleyici anlatım B) Betimleyici anlatım
C) Açıklayıcı anlatım D) Tartışmacı anlatım

10. Bir metinde birden fazla anlatım biçimi bir arada bulunursa metin nasıl sınıflandırılır?

- A) Her zaman öyküleyici olur B) Her zaman betimleyici olur
C) Sınıflandırılmaz D) Asıl amaca göre sınıflanır

Cevap anahtarı

1. A · Metinde bir olay, kişi, yer ve zaman birlikte bulunur, bu yüzden öyküleyici anlatımdır.

3. C · Metin nesnel bir bilgi verir, kişisel görüş içermez; bu yüzden açıklayıcı anlatımdır.

5. A · Öyküleyici anlatımda olay, kişi, yer ve zaman unsurları birlikte bulunur.

7. C · Açıklayıcı anlatımda dil nesneldir, yazarın kişisel görüşü yer almaz.

9. C · Metin olayın oluşumu hakkında nesnel bilgi verir; bu yüzden açıklayıcı anlatımdır.

2. B · Metin bir varlığın görünüşünü anlatır, zaman ilerlemez; bu yüzden betimleyici anlatımdır.

4. D · Metinde yazar bir görüşü kanıtla savunur; bu yüzden tartışmacı anlatımdır.

6. D · Betimleyici anlatımda duylara hitap eden sıfat ve benzetmeler yoğun kullanılır.

8. B · Metin bir anı, zaman akışı olmadan görüntüyle anlatır; bu yüzden betimleyici anlatımdır.

10. D · Birden fazla anlatım biçimi bir aradaysa metin, asıl amacına göre sınıflandırılır.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/6-sinif-turkce-anlatim-bicimleri-konu-anlatimi